

Titel: Hvilken grusom Straf!

Citation: "Hvilken grusom Straf!", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K14*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2010 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-hgs-kom-shoot-idb5f8e186-b847-4dfa-8961-5f82467f009d.pdf> (tilgået 05. august 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K14

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

◀ **Hvilken grusom Straf!** : se Blochs artikel (197,3).

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 1

◀ **Den 25de April 1855** : dvs. dagen efter, Blochs artikel havde stået i *Fædrelandet* (197,3).

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 2

◀ **Sin Artikel mod mig i dette Blads Nr. 94 ... kalde »en ledende Artikel«** : I forlængelse af en anonym artikel mod SK (185,1) skrev Bloch artiklen »I Anledning af 'Forslaget' til Dr. S. Kierkegaard« i *Fædrelandet*, nr. 94, den 24. april 1855: »Jeg har med megen Tilfredsstillelse i 'Fædrelandet' Nr. 79 d. A. læst et 'Forslag til Hr. Dr. S. Kierkegaard', uden at jeg dog, hvad jeg nedenfor nærmere skal udtale, kan tiltræde selve *Forslaget*. Dette Indlæg er skrevet med megen Besindighed, Omsigt [klog omtanke] og Dygtighed og fortjener Navn af 'en ledende Artikel', dog kun indtil man kommer til *Forslaget*, hvor det synes at blive misvisende. Det anerkjender med den tilbørlige Begrændsning det Berettigede og Fortjenstfulde i Dr. Kierkegaards Optræden i det sidste halve Aar, navnlig som den fra Begyndelsen af viste sig, da han talte alvorfulde, vækkende Ord mod en Alliance mellem Guds Rige og Verden, en Tilsløring, Fortoning og Fortielse af det Væsenlige i Christendommen; men det paaviser ogsaa klart og bestemt, hvorledes han mere og mere har forløbet sig, uden at føre Sagen selv et Skridt videre. Men naar der saa gjøres den Henstilling til Dr. K.: 'om han ikke skulde finde, at Tiden er kommen for ham til at rykke et Skridt videre', og denne Henstilling senere fremtræder som det bestemte Forslag: 'han give sine Landsmænd en Veiledning i Hænderne: en Fremstilling i rene, bestemte Omrids, af det Nye Testamentes Lære, saaledes / som den efter ham skal være berettiget til at bære Navn af ny-testamentlig'; da kan jeg ikke længere følge den ærede Forslagsstiller, dels fordi Dr. K. ved sin seneste Optræden har gjort enhver Forhandling med ham om Christendommen umulig, dels fordi Sagen nu kræver, ikke en *theologisk* Forhandling i Henhold til en saadan Fremstilling, men en *kirkelig* Afgjørelse. / Dr. K., der i Begyndelsen syntes at optræde som et Sandhedsvidne indenfor den christne Kirke, har nemlig senere i den Grad sværmet om og forløbet sig, at han er kommen helt *udenfor*, saa at han ligefrem bekjender, at han selv ikke alene ikke er et Sandhedsvidne, ikke en Reformator, men ikke engang en Christen i det Nye Testamentes Forstand; han er kun en 'Digter' eller, som han senest har udtrykt sig, 'et afgjort Politi-Talent'; men saa overraskende end denne Erklæring lyder efter, ja endnu under, 'den prophetiske Bodstale', saa taber den dog al Betydning og synker ned til den mest overflødige Trivialitet, naar man i samme Aandedræt hører ham udraabe, at Christendommen ikke mere er til, at Christenheden er uddød, at der ingen Christne, ingen Sandhedsvidner findes mere osv. [Note: Hvad Dr. K. her nærmest har sagt om den danske Folkekirke, vil han vistnok [givetvis] have udstrakt til hele Christenheden]. Men skal nu hvad han i denne Sag har skrevet ikke betragtes som en uhyre 'licentia poetica' [lat., digterisk frihed], eller som en grov Spøg med Politistokken, da indvikler han sig her paa dette sit udenkirkelige Stade i den aabenbare *Selvmodsigelse*, at han, som ingen Christen er, vil afgjøre, hvad der er Christendom, og hvad ikke, at han, som siger, at Christendommen ikke mere er til, prædiker mod en Tilsløring og Forvanskning af Christendommen. Den ærede Forslagsstiller har ikke overseet denne *Selvmodsigelse*, men forudsat - hvad han maatte forudsætte for at kunne stille sit Forslag - at den lod sig hæve derved, at Dr. K. tilbagekaldte eller dog væsenlig indskrænkede sine stærke Ord om, at Christendommen ikke mere er til, og at han selv forholder sig til den saakaldte Christenhed kun som et afgjort Politi-Talent; og visselig, vilde han gjøre en saadan Indrømmelse, aflægge en saadan Bekjendelse, da vilde ved denne hans Tilbagegang Sagen kunne rykke et godt Skridt fremad; men ligesom jeg ikke troer, at et fornyet Studium af det Nye Testamente vil føre Dr. K. til en saadan ønskelig Tilbagegang, saaledes troer jeg heller ikke, at han, dersom han paa anden Maade vandt den dertil fornødne christelige Erkjendelse og kirkelige Orientering, vilde søge den reiste Sag afgjort ved at efterkomme den til ham rettede Opfordring. Sagen kræver nemlig, som alt [allerede] bemærket, en kirkelig Afgjørelse. Dr. K. har ikke alene modsagt sig selv, men han har modsagt *Herren*, der har lovet sin Menighed et evigt Liv med Seir over Mørkets Magter; han har ikke blot som en Bodsprædiker revset den lunkne Christenhed, men han har forkastet det af Herren salvede evige Sandhedsvidne, fornegtet / hans 'hellige almindelige Kirke'. Men da maa han finde sig i, at Herrens Menighed lader hans høie Raab udenfor uændset og kun lukker Kirkedøren for ham, naar han bliver altfor nærgaaende og hørirøstet, medens den forøvrigt trøstig bliver ved at synge sine Psalmer, at bede sit Fadervor, at læse sin Bibel, at høre Guds Ords Prædiken og at leve af sin Herres Sacramenter, uden at indlade sig paa at føre Bevis for sin Tilværelse, et Bevis, som kun *den Helligaand* kan føre med Sandhedens og Livets Klarhed og Kraft, som han - Gud være lovet! - hidtil har ført det og fører det paany hvert Kirkeaar. / Dr. K. staaer udenfor Christi Kirke ved Klippens Fod og læser i det Nye Testamente, indtil Synet forgaaer ham. Da begynder han at præke om, at Kirken er forsvunden, thi han seer den ikke mere. Og Folk derude og dernede, som gjerne ønskede, at det var sandt, strømme til og lytte med Begjærlighed, men nære dog en hemmelig Frygt for, at den sære Mand med de underlige Fagter og de mørke Taler, der, skjønt han holder Ligprædiken over Christenheden, dog ingenlunde vil gjøre fælles Sag med Verden, skal give sig til at læse over den nedslagne Kirke og faae den til at reise sig igjen. Hvad disse frygte for, haabe Andre, som hidtil have haft et godt Øie til Kirken, og, skjønt de ikke have villet gaae derind, dog nødig see den synke i Grus. Men medens der saaledes læses og prækes, frygtes og haabes udenfor, *staaer Herrens Kirke grundfast paa Klippen* - en *Kjendsgjerning*, som atter og atter skal paavises ved Kirkens levende Vidnesbyrd (hvorved, i Forbigaaende sagt, ogsaa den hellige Skrift faaer sin Besegling), men aldrig bevises ved en theologisk Undersøgelse - og *hans Menighed lever* derinde af hans Naademidler under hans Aands Tugt og Pleie og

oplives hvert Aar med Jule-, Paaske- og Pintseglæden, ja lever evindeligt, naar det hele, store Kirkeaar udløber i Evigheden, i og med ham, som har sagt: 'jeg lever, og I skulle leve'; men – at 'Mange ere kaldede, men Faa udvalgte', at 'Herren kjender Sine', at Navnet alene ikke gjør Nogen til en Christen, Præstekjolen ikke Nogen til et Sandhedsvidne, det behøver vel atter at indskærpes, men er jo da ingen Nyhed, vi nu først skulle lære af *Dr. K.* / Saaledes er Kirkens Tilværelse, som *Dr. K.* har formastet sig til at sætte under Spørgsmaal, ja tilsidst ligefrem at fornegte, *for evig afgjort*, og hermed er det saa vel ogsaa afgjort, *hvad der skal troes og gøres til Salighed*, hvad der er den rette – 'nytestamentlige' og kirkelige – Christendom, den Christendom, som Herrens Menighed bekjender ved sin Daab og Nadver, sin Bøn og Prædiken; og idet jeg, som sagt, holder mig til denne kirkelige Afgjørelse, har jeg i denne Sag intet Forslag til *Dr. Kierkegaard* og Intet at gjøre med ham, saalænge han staaer, hvor han staaer, og fægter, som han fægter. Kunde og vilde han derimod bruge det Nye Testamente med den apostoliske Kirkes Speilbillede til at revse og straffe baade Præster og menige Christne, da gjorde han / en god Gjerning; men dette kan han kun med den Tro, at Herrens Kirke staaer, hvor han har bygget den, at hans Menighed lever, hvordan saa end *Dr. K.* og Andre haandtere det Nye Testamente, og ved selv at gaae ind af Kirkedøren for at faae Menigheden i Tale. Jeg frygter imidlertid for, at det vil falde ham altfor svært at opgive sin Særhed, sin enlige Stand, og underskrive den almenkirkelige Ægteskabscontract; men da frygter jeg ogsaa for, at han meer og meer vil blive glemt i Bryllupshuset, og det af dem, som just han tidligere har hjulpet paa Vei dertil, og som dengang ikke kunde tvivle om, at han jo selv vilde med. Det er godt nok med den 'menneskelige Redelighed', men den duer visselig ikke, naar den kommer i Strid med den *guddommelige* Redelighed, saa at den gjør Herrens Ja til Nei; og det er godt nok med den redelige Ydmyghed eller ydmyge Redelighed, der gjør, at et Menneske til en Tid ikke tør kalde sig selv en Christen, men den duer sandelig ikke, dersom den bliver ved at hindre en barnedøbt Christen i at være et Guds Barn ved sin Daab og Tro, og med Tak og Tilbedelse at give Herren Ret, naar han altid 'elsker først' og giver, hvad han fordrer.« Artiklen er underskrevet: »Lønborg Præstegaard d. 10de April 1855. J. Victor Bloch«. – **Provst Victor Bloch**: Jørgen Victor Bloch (1812-92), da. præst; cand.theol. 1833, lic.theol. 1835, fra 1838 sin fars efterfølger som sognepræst i Lønborg og Egvad sogn i Vestjylland, fra 1851 tillige provst for Hind, Bølling og Nørre herreder i Vestjylland. Bloch var nærmest grundtvigianer. – **en takkende Basil**: 137,8.

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 3

◀ **vistnok** : sandelig, visselig.

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 13

◀ **Fruentimmer** : kvinder.

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 27

◀ »**Hovedvandsæg**« : lugtedåse, dvs. en lille bærbar beholder med hængslet låg, hvori opbevares en svamp samt en form for kraftigt duftvand, der kunne kvikke kvinden op, når hun duppede den fugtige svamp på hals, hænder el. i hovedet. Disse ofte smukt udformede sølvgenstande var meget udbredte blandt borgerskabets kvinder.

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 27

◀ **de stille Timer** : 123,54.

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 33

◀ **uskatterlige** : uvurderlige.

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 35

◀ **de kongeligt autoriserede (...) Entrepreneurer** : 141,36.

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 42

◀ **jeg drømte at hedde: Victor** : hentyder til SKs første pseudonym, udgiveren af *Enten – Eller* fra 1843, Victor [den sejrende] Eremita [eneboer].

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 48

◀ **hvad end ikke Biskop Martensen formaade** : sigter formentlig til, at biskop Martensen (123,5) ikke formåede at sætte SK på plads i sit genmæle mod SK, altså i artiklen »I Anledning af *Dr. S. Kierkegaards* Artikel i 'Fædrelandet' Nr. 295« (129,14).

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 50

◀ **han kan tage mig** : (ironisk): han ved, hvordan jeg skal tages, hvordan jeg besejres.

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 52

◀ **allerede længere Tid er tilvant** : Hvornår SK holdt op med at gå i kirke vides ikke med sikkerhed. Den sidste gudstjeneste, han selv har anført, er 2. juledag 1853, hvor han for første gang brød den tradition at høre biskop Mynster prædike i Frue Kirke for i stedet at høre den residerende kapellan E.V. Kolthoff i Helliggeistes Kirke (fra 1881 kaldet Helligåndskirken); se NB28:56, i SKS 25, 262f. SK havde dog allerede et halvt år tidligere tænkt sig helt at droppe kirkegangen, jf. NB28:37, i SKS 25, 244. Endnu et år tidligere, den 28. maj 1852, modtog SK for sidste gang syndsforladelse af en præst ved en altergangsgudstjeneste om fredagen (*Landsarkivet for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm 13. Vor Frue Pastorat. B.3. Kommunionbog 1848-50*). Kristian Arentzen har i en erindring berettet, at SK altid under kirkestriden tilbragte søndag formiddag i læseselskabet Athenæum, jf. *Søren Kierkegaard truffet* (130,80), s. 166f. – **er tilvant**: har vænnet mig til.

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 61

◀ **end jeg her i Kjøbenhavn ... banker mig i Aarhus** : Analogien synes at erindre om den sokratiske anekdote, som fortælleres i *Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift* (1846): »Om Socrates fortælleres der, at en Mand kom til ham og beklagede sig over, at Folk bagvaskede ham i hans Fraværelse; Socrates svarede: 'er det Noget at bryde sig om, mig er det saa ligegyldigt hvad Folk gjøre ved mig i min Fraværelse, at de endog gjerne maae slaae mig i min Fraværelse.'« SKS 7, 501.

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 64

◀ **at det maa tillades mig ... lade mig mærke en Forandring** : Borgerne i købstæderne, herunder København, havde pligt til at yde præsten et pålignet beløb, kaldt 'præstepenge', mens bønderne i landsognene tilsvarende skulle betale præsten en vis procentdel af deres animalske produkter og især af deres korn, kaldt 'tiende'. If. plakat af 21. sept. 1814 skulle enhver fastboende familje i København og enhver fastboende person, der boede for sig selv el. ikke var medlem af den familje, han boede hos, betale et årligt beløb til sognets præster. Hvert år i maj måned skulle disse personer anføre, hvilket beløb de ville bidrage med, i en protokol, som blev bragt rundt af kvarterets rodemester, dvs. den kommunale skatteopkræver. I hvert sogn fandtes en kommission, der skulle gennemgå protokollen, og som var bemyndiget til at påligne et højere beløb, hvis det angivne skønnedes for lavt i forhold til den pågældendes erhverv og stilling. Dette system blev først ændret i 1861. Af en bevaret skattebillet fra 1850 fremgår, at SK dette år betalte 5 rigsdaler i præste-, degne- og klokkerpenge (jf. KA, D pk. 8, læg 15). Se også journaloptegnelsen NB32:105 (1854), hvor SK uddyber den strategi at betale det dobbelte beløb i præstepenge, men til gengæld at blive væk fra kirken, jf. SKS 26, 193. Se også den kritiske artikel »'Præstepenge' i Kjøbenhavn« i *Fædrelandet*, nr. 91, den 20. april 1854.

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 70

◀ **slaaet saa stort paa** : optrådt så hovmodigt, ført sig frem på en så hoverende måde.

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 78

◀ **Tvivilsmaal** : tvivlsspørgsmål, problem.

I trykt udgave: Bind 14 side 197 linje 80

◀ **kunne** Sacramenterne: kan.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 4

◀ **Ved Ordination** : 155,9.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 6

◀ **et Rige, som ikke er af denne Verden** : 132,56.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 7

◀ **dette »Tillige«** : 138,21.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 9

◀ **mislig** : betænkelig, tvivlsom.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 10

◀ **lige saa See- og Mærkværdigt ... den evangelisk-christelige Religion** : sigter til artiklen »En

gjentagen Opfordring til Hr. Doctor Abraham Alexander Wolff« i *Adresseavisen*, nr. 94, den 24. april 1855, som har følgende indhold: »Som jeg haaber vil det endnu være i Publicums Minde, at der i sin Tid til Hr. Doctor A.A. Wolf, der er Rabbiner for den jødiske Menighed heri Byen, blev stillet en Opfordring, undertegnet 'Flere', om Hr. Doctor Wolff vilde oplyse, hvorfor han i et af Synagogens Sideværrelser aflægger Ridderkorset, førend han indtræder i selve Synagogen, medens han til andre Tider, som ved Bryllupper og paa Kirkegaarden, bærer det. / Med sin Betragtning af denne Sag har Hr. Doctor Wolff imidlertid ikke [gjort] de 'Flere' af Menigheden, der stillede hiin Opfordring, bekjendt, og vi tillade os derfor igjen at fremdrage Sagen for Offentligheden, deels for om muligt at afæske Hr. Dr. Wolff sin Betænkning herover, og deels for at give dem af Publicum, der føle Interesse for Sagen, Leilighed til at sætte sig ind i samme, og troe vi nærmest og fuldstændigt at gjøre dette, ved at give en Extract af en af de Attester, som godhedsfuldt ere os meddeelte over dette Thema af flere heri Landet værende geistlige Herrer. / ' - - - Fra den Tid at Christus døde Korsets Død, har det været de Christnes Glæde at kunne bekjende Troen paa Ham, der bar sit Kors til han segnede under det, og hang paa Korsets Træ som en Forbandelse for Verdens Synd, til han udaandede; og Korsets Tegn og Minde har fra den Tid af stedse været de Christne et helligt Indvielses- og Velsignelses Tegn, og et dyrebart Minde ligefra Daaben til Døden. Ja! Korsets Tegn og Betegnelsen med Korset er saa særegent for de Christne og for Christendommen, at man i dens Navn høitideligt maa protestere imod dets Brug af en anden Troes Bekjendere. - - - / 'Vender man sig nu fra denne mere almindelige Betragtning til den specielle angaaende den 'Danske Korsets Orden' eller 'Dannebrog', da siges der i dens Statuter, at de, som optages i denne Orden, skulde være Bekjendere af den evangeliske Religion og forbundne til at forsvare Guds Ords Tjenere og den sande evangeliske Religion.' / Holde vi os dernæst særskilt til Jøderne, for hvem især Korset og dets Mærke var, er og vil vedblive at være en Forargelse, da ere de i deres fulde Ret, naar de betragte Een, der hører til deres Samfund, som frafalden, naar han modtager og bærer til Skue paa sig en Betegnelse med Korsets Tegn eller Orden, og de kunne [kan] uden videre udelukke en Saadan af deres Menighed, naar han efter Paamindelse ikke ophører med at give dem en saadan Forargelse. - / Den Enkelte iblandt Jøderne kunde være uvidende om, hvilken Forpligtelse han ved Modtagelsen af Korsets Orden paatog sig, men saasart han faaer det at vide, maa hans Samvittighed sige ham, hvad han har at gjøre, nemlig Eet af To, enten ydmygst at frabede sig Korsets Orden eller ophøre med at være Jøde. Hvad der gjælder om den enkelte Jøde eller det enkelte Medlem af den jødiske Menighed gjælder i en endnu høiere Grad om en Lærer blandt Jøderne eller en Jødepræst. Alle rettroende Jøder overalt i den hele Verden vilde i høieste Grad foragte og fly en Rabbiner, der bar Korsets Mærke paa sig, og overalt hvor Religionsfrihed er anerkjendt som Ret og traadt i Kraft i Livet, vil Staten erkjende deres Ret til enten at udelukke en saadan Lærer fra deres Samfund og altsaa fritage ham for hans Bestilling eller og [også] til at udgaae fra ham og dem, som staae med ham, og danne et særskilt Samfund. / Det hjælper ikke, at man vil sige og mene, at mange Jøder saavel som Christne i vor Tid ville [vil] betragte en saadan Prydelse med Korsets Tegn blot som en verdslig Udmærkelse, thi det er og vedbliver at være efter sin Oprindelse og Stiftelse af religius Betydning, og det er dog en mageløs Selvmodsigtelse, og idetmindste for Jøderne en Forargelse, at see en Mand bære paa sit Bryst en Afbildning af det Kors, som er de Christnes Særkjende, hvis Lære om Korset og den, som døde derpaa, han endvidere efter hele sin Stilling har forpligtet sig til at bestride og fornægte.' - - - / Heraf tør vi vel forhaabe fuldkommen at have retfærdiggjort den af os mod Hr. Dr. Wolff rettede Anklage, der hovedsageligen gaaer ud paa, at han ikke kan være Rabbiner for en jødisk Menighed, fordi han har overtraadt den helligste af de i den jødiske Lære udtalte Forpligtelser, nemlig: ikke at modtage Korset, hvorved han har viist sig som en Bekjender af Christendommen, og vi henstille derfor til Hr. Dr. Wolff, om han godvilligen vil nedlægge sit Embede - som han ifølge det her fremsatte ikke længere kan beklæde - da vi ellers maae søge at træffe saadanne Foranstaltninger, der lede til den Anerkjendelse, at Hr. Dr. Wolff langt mere er at betragte som en Tilhænger af Christendommen end som Rabbiner for den jødiske Menighed. / Kjøbenhavn i April 1855. / Joseph Perlstein med Flere.« - **føres Besværing over:** klages over. - **Adresseavisen:** daglig betegnelse for *Kiøbenhavns Kgl. allene privilegerede Adresse Contoirs Efterretninger*, udg. 1759-1909 (navnet undergik mindre forandringer i tidens løb), det vigtigste organ for de københavnske averteringer og bekendtgørelser. Bortset fra *Berlingske Tidende* var *Adresseavisen* det eneste blad i København, som havde ret til at indrykke avertissementer mod betaling; et privilegium, som dog udløb ved udgangen af 1854 (jf. fx *Fædrelandet*, nr. 304, den 30. dec. 1854; også lov af 22. feb. 1855). Fra 1800 udkom avisen seks dage om ugen, og i 1840'erne og begyndelsen af 1850'erne lå oplaget på ca. 7.000 eksemplarer.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 14

◀ naar **saa er**: det forholder sig således.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 19

◀ **Knaldboden**: værtshus, knejpe.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 24

◀ **gjøres fornødent** : er nødvendigt.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 26

◀ **Det er Christi egne Ord ... skal finde Troen paa Jorden?** : 174,25.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 28

◀ **Affaldet** : frafaldet.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 35

◀ **Underfundighed** : snedighed, listighed.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 35

◀ **gavtyveagtigt** : bedragerisk (med bibetydning af det listige, snedige).

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 36

◀ **christne Stater, Lande** : 164,48.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 42

◀ **industrielle** : virksomme, foretagsomme.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 53

◀ **et Slikkeri** : noget sukkerstads, slik, også kæleri, kælenkab; noget, der er uden kraft og alvor.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 55

◀ **give deres Penge for** : 142,4.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 57

◀ **skjule, fortie, fortone, udelade** : 137,23.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 66

◀ **convenerer** : behager, passer.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 72

◀ **afgive** : give (dig) videre, aflevere.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 73

◀ **Evighedens Regnskab** : 142,25.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 74

◀ **vistnok** : rigtignok, sandt nok.

I trykt udgave: Bind 14 side 198 linje 75